

A la Franja, en català

written by Cabassers.org | 27/09/2024

La situació política a l'Aragó posa en risc el català a la Franja de Ponent i l'aragonès a la resta de territoris. PP i VOX, que governen en coalició, han acordat suprimir la Direcció General de Política Lingüística, modificar la [Llei de Llengües](#) i eliminar les ajudes a les entitats que treballen per a promoure el català.

El 1984 disset ajuntaments van signar la [Declaració de Mequinensa](#) perquè el català s'ensenyés a les escoles de la Franja com a assignatura voluntària. El 2013 el govern de coalició de PP i Partit Aragonès van reanomenar la llengua catalana i l'aragonesa com a LAPAO (Llengua aragonesa pròpia de l'àrea oriental) a la Llei de Llengües de 2013. Això va provocar una Segona Declaració de Mequinensa, subscripta aquest cop per trenta ajuntaments franjolins. El 2016 el PSOE va eliminar la denominació de LAPAO de la Llei de Llengües de 2013 i hi restaurà l'ús dels noms correctes dels idiomes: català i aragonès.

L'anunci de mesures hostils contra el català i l'aragonès per part del govern de coalició de PP i VOX a l'Aragó planteja la possibilitat d'una Tercera Declaració de Mequinensa en defensa de la llengua.

Proposem als ajuntaments franjolins que, amb Tercera Declaració o sense, s'activin per a defensar l'idioma en un camp on hi tenen potestat i autonomia: la toponímia municipal.

Aquesta és la llista dels topònims de la Franja. En negreta, la forma normativa aprovada per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans; entre parèntesi la comarca a la qual pertanyen, i en cursiva el nom oficial deturpat. Les dobles denominacions oficials s'indiquen amb una barra (/). Es marquen amb un asterisc (*) els topònims que ja són oficials

exclusivament en català:

Aiguaviva de Bergantes (Matarranya); *Aguaviva/Aiguaviva* de Bergantes

Albelda (Llitera)*

Areny de Noguera (Ribagorça); *Arén/Areny* de Noguera

Arenys de Lledó (Matarranya); *Arens de Lledó/Arenys* de Lledó

Baells (Llitera); *Baélls*

Bellmunt de Mesquí (Matarranya); *Belmonte de San José/Bellmunt* de Mesquí

Benavarri (Ribagorça); *Benabarre/Benavarri*

Beranui (Ribagorça); *Veracruz*

Beseit (Matarranya); *Beceite/Beseit*

Bonansa (Ribagorça)*

Calaceit (Matarranya); *Calaceite/Calaceit*

el Campell (Llitera); *Alcampell*

Camporrells (Llitera); *Camporrélls*

la Canyada de Beric (Matarranya); *La Cañada de Verich/la* Canyada de Beric

Castellonroi (Llitera); *Castillonroy*

Castigaleu (Ribagorça)*

la Codonyera (Matarranya); *La Codoñera/la* Codonyera

Cretes (Matarranya); *Cretas/Queretes*

Estopanyà (Ribagorça); *Estopiñán del Castillo/Estopanyà*

Faió (Matarranya); *Fayón*

Favara de Matarranya (Matarranya); *Fabara*

Fondespatia (Matarranya); *Fuentespalda/Fontdespatia*

Fórnoles de Matarranya (Matarranya); *Fórnoles/Fórnoles*

Fraga (Baix Cinca)*

la Freixneda (Matarranya); *La Fresneda/La Freixneda*

la Ginebrosa (Matarranya); *La Ginebrosa/la Ginebrosa*

Lasquarri (Ribagorça); *Lasquarre*

Lledó d'Algars (Matarranya); *Lledó*

Maella (Matarranya)*

Massalió (Matarranya); *Mazaleón/Massalió*

Mequinensa (Baix Cinca) *Mequinenza/Mequinensa*

Monesma i Queixigar (Ribagorça); *Monesma y Cajigar/Monesma i Caxigar*

Montanui (Ribagorça); *Montanuy/Montanui*

Mont-roig de Tastavins (Matarranya); *Monroyo/Montroig*

Nonasp (Matarranya); *Nonaspe*

les Paüls (Ribagorça); *Laspaúles/Laspaúls*

Pena-roja (Matarranya); *Peñarroya de Tastavins/Pena-roja de Tastavins*

Peralta de la Sal (Llitera); *Peralta de Calasanz*

la Pobla de Roda (Ribagorça); *Isábena*

la Portellada (Matarranya); *La Portellada*

el Pont de Montanyana (Ribagorça); *Puente de Montaña/Pont de Montanyana*

Ràfels (Matarranya); *Ráfales/Ráfels*

Saidí (Baix Cinca); *Zaidín/Saidí*

Sant Esteve de Llitera (Llitera); *San Esteban de Litera*

Sanui i Alins (Llitera); *Azanuy-Alíns*

Sopeira (Ribagorça)*

la Sorollera (Matarranya); *La Cerollera*

Tamarit de Llitera (Llitera); *Tamarite de Litera*

Tolba (Ribagorça); *Tolva/Tolba*

Torredarques (Matarranya); *Torre de Arcas/Torredarques*

la Torre del Comte (Matarranya); *Torre del Compte/La Torre del Comte*

la Torre de Vilella (Matarranya); *Torrevelilla/Torre de Vilella*

Torrent de Cinca (Baix Cinca); *Torrente de Cinca/Torrent de Cinca*

el Torricó (Llitera); *Altorricon*

Valldellou (Llitera); *Baldellou*

Vall-de-roures (Matarranya); *Valderrobres/Vall de Roures*

la Vall de Tormo (Matarranya); *Valdeltormo/La Vall del Tormo*

Valljunquera (Matarranya); *Valjunquera/Valljunquera*

Vensilló (Llitra); *Vencillón*

Viacamp (Ribagorça); *Viacamp y Litera/Viacamp i Lliterà*

Vilella de Cinca (Baix Cinca); *Velilla de Cinca/Vilella de Cinca*

Animem als ajuntaments a iniciar expedients d'oficialització dels noms dels seus municipis NOMÉS en català, en base a aquests fonaments jurídics:

L'[article 23](#) de la Ley 7/1999, de 9 de abril, de Administración Local de Aragón, diu: "La denominación de los municipios será en lengua castellana o en la tradicional de su toponimia".

L'article 22.i de la [Ley 3/2013, de 9 de mayo, de uso, protección y promoción de las lenguas y modalidades lingüísticas propias de Aragón](#), diu: "En las zonas de utilización histórica predominante de las lenguas y modalidades lingüísticas propias, la denominación oficial de los topónimos podrá ser, además de la castellana, la tradicionalmente usada en el territorio, sin perjuicio de lo que establezca la legislación aragonesa de Administración local, tanto en relación con los municipios como con las comarcas."

La interpretació d'aquest article ("además de la castellana") pot fer pensar que la toponímia en català només s'accepti com a cooifical. Tanmateix, afegeix que "sin perjuicio de lo que establezca la legislación aragonesa de Administración local". I aquesta legislació (Ley 7/1999) deixa clar que la denominació dels municipis pot ser "en lengua castellana o en la tradicional de su toponimia". De cap manera no es pot concloure que les denominacions catalanes hagin de ser, només, oficials en forma bilingüe.

L'[ACORD normatiu 1/2023](#), de 27 de febrer, de l'Academia Aragonesa de la Lengua, sobre la normativa d'ús oficial del català d'Aragó, es fixa en aquests termes: "Als efectos previstos als artículos 7.2 i 8 de la Llei 3/2013 i en relació amb el català d'Aragó, es

considera “ús correcte” d'aquesta llengua la utilització del model normatiu composicional establert per l'Institut d'Estudis Catalans al Diccionari de la llengua catalana, la Gramàtica de la llengua catalana i l'Ortografia catalana. Tanmateix, pel fet d'inscriure's en el context normatiu de la llengua comuna i per proximitat dialectal, en la mesura que coincideix amb la normativa de l'Institut d'Estudis Catalans, també és aplicable el determinat per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua al Diccionari normatiu valencià i la Gramàtica normativa valenciana.” Per tant, la denominació oficial dels municipis en la llengua “tradicional de su toponímia” que preveu la Llei 7/1999 s'ha d'entendre escrita segons la normativa d'ús oficial del català d'Aragó, per l'Acord normatiu 1/2023.

Per a un recull complet de la legislació aplicable podeu veure aquest [informe](#) preparat per la Comissió de Toponímia de l'Aragó el 2020.

A la vista de tot això, de cap manera no es pot concloure que els ajuntaments de la Franja no puguin oficialitzar els topònims dels seus municipis exclusivament en català, i només una interpretació forçada i restrictiva de la llei podria impedir-ho.. Instem els ajuntaments de la Franja a iniciar els expedients de canvi de nom dels seus municipis per a oficialitzar exclusivament les seves formes catalanes. En cas que el govern aragonès no els ho autoritzi, els animem a estudiar la judicialització de la matèria, car cap legislació impedeix que els topònims oficials franjolins puguin ser exclusivament en català, i la que podria suggerir-ho segons la interpretació que se'n fes (la Llei de Llengües del 2013) entraria en contradicció amb la Llei d'Administració Local de l'Aragó de 1999.

[27/09/2024]

